

АНДРАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

ВЕКТОРИ ПРОФЕСІЙНОЇ СПІВПРАЦІ: ДВНЗ «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» І КВНЗ «ХЕРСОНСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»

А. Зубко, І. Жорова

Глобальні соціокультурні, науково-технічні та економічні перетворення в Україні, зумовлені її інтеграцією у світовий простір, детермінують важливість навчання впродовж життя. За таких умов актуалізується проблема якісної підготовки педагогічних кадрів у цілісній системі неперервної освіти. Саме в цій системі здійснюється підвищення рівня професіоналізму вчителів, а також задоволення їхніх індивідуальних освітніх потреб. Післядипломна освіта є й найбільш тривалою у часі, оскільки починається з моменту закінчення вищого навчального закладу і не завершується до кінця професійної педагогічної кар'єри фахівця [1].

Сьогодні важливо об'єднати зусилля та потенціал закладів післядипломної педагогічної освіти (ППО). В. Олійник наголошує, що нова філософія післядипломної педагогічної освіти має будуватися на засадах упровадження ідей відкритої освіти, що дає можливість оперативно реагувати на виклики інформаційного суспільства та трансформацію державного запиту щодо підготовки фахівців освітньої галузі високої якості, готових до продуктивної професійної діяльності в умовах динамічних змін. Розроблення прогностичних напрямів діяльності закладів ППО актуалізує перехід до освітніх систем відкритого типу, що функціонують на засадах застосування мережевих технологій, децентралізації та демократизації освіти, відкритого формування структури й обсягів освітньої та професійної підготовки фахівців [4, с. 10–13].

У 2010 р. Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти» НАПН України (УМО) ініціював створення Всеукраїнської громадської організації «Консорціум закладів післядипломної освіти», провідною метою якого є сприяння підвищенню рівня конкурентоздатності галузі освіти України та розвитку українського суспільства [2]. У межах консорціуму УМО організував мережеву взаємодію

закладів ППО з широким діапазоном напрямів співпраці. Це проведення конкурсів, виставок, семінарів, майстер-класів тощо.

Проте сучасні тенденції розвитку світового співтовариства загалом та освітянського зокрема актуалізували необхідність розроблення і впровадження нових підходів до організації діяльності освітніх інституцій різних рівнів, зокрема закладів післядипломної освіти.

З метою створення європейської інноваційної системи ППО Всеукраїнською громадською організацією «Консорціум закладів післядипломної освіти» засновано Український відкритий університет післядипломної освіти (УВУПО), до структури якого увійшли на партнерських засадах 15 закладів післядипломної педагогічної освіти з різних регіонів України на чолі з ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Діяльність УВУПО спрямовано на реалізацію державної освітньої політики, забезпечення координації діяльності закладів післядипломної освіти, приведення змісту післядипломної освіти й освіти дорослих у відповідність до європейських освітніх стандартів, модернізацію освітньої інфраструктури, розроблення навчально-методичного забезпечення діяльності закладів післядипломної освіти, упровадження інноваційних підходів до неперервного розвитку особистості фахівця на засадах взаємодії формальної, неформальної та інформальної освіти [5]. Створення УВУПО – важливий крок до забезпечення системи мережевої взаємодії регіональних інститутів післядипломної педагогічної освіти, у якій координувальну функцію виконує ДВНЗ «Університет менеджменту освіти».

Важливою умовою успішного функціонування будь-якої системи, зокрема й освітньої, є взаємопов'язаність її компонентів. Тому важливою є співпраця закладів ППО. Так, налагоджено співпрацю між УМО

та Комунальним вищим навчальним закладом «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради.

Різновекторна взаємодія здійснюється за такими напрямками спільної діяльності:

- наукова;
- методична;
- освітня;
- організаційна;
- розвиток кадрового потенціалу.

Здобутками *наукової кооперації* УМО й КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» є діяльність Школи молодого науковця, співпраця в організації та проведенні науково-практичних конференцій, здійснення фундаментальних та прикладних наукових досліджень, організація роботи дослідницьких лабораторій тощо.

Як відомо, проведення наукових досліджень, упровадження їх результатів в освітній процес та відповідність змісту освіти сучасним досягненням педагогічної науки є одним із важливих завдань закладу вищої освіти. Зважаючи на це, академія долучилася до розроблення науково-дослідної теми «Організація навчального процесу в закладах післядипломної педагогічної освіти в умовах їх інноваційного розвитку», що сприяло підвищенню професійної компетентності керівних, педагогічних та науково-педагогічних кадрів освіти в навчальних закладах післядипломної педагогічної освіти завдяки розробленню і впровадженню інноваційної моделі організації навчального процесу на засадах кредитно-модульної та кредитно-трансферної систем навчання.

Створення кредитно-модульної структури навчального плану на компетентнісній основі як складової кредитно-трансферної системи – новий крок для забезпечення якості освітніх послуг з підвищення кваліфікації, розвитку професійних (функціонально-посадових) компетентностей слухачів. Запровадження цієї системи засвідчило зростання динаміки мотивації навчання у слухачів курсів підвищення кваліфікації, задоволення їхніх професійних потреб, інтересів у здобутті нових знань та вмінь. Методологія відбору змісту підвищення кваліфікації на компетентнісній основі, процедура організації кредитно-модульного навчання в системі післядипломної педагогічної освіти, методика оцінювання якості навчання слухачів забезпечує реалізацію особистісно орієнтованого підходу до навчання і враховує особистісний інтерес тих, хто навчається, їхній темп навчання і можливості.

Одним із важливих аспектів наукової співпраці є здійснення фундаментальних та прикладних наукових

досліджень. Зокрема, продуктивною, суспільно корисною є наукова діяльність лабораторій УВУПО, у якій беруть участь науково-педагогічні працівники академії з таких тем:

1. Психолого-педагогічна підготовка конкурентоздатного фахівця в умовах післядипломної освіти.
2. Теоретичні та методичні основи застосування технологій навчання в системі відкритої післядипломної освіти.
3. Інноваційні технології управління системою післядипломної педагогічної освіти в умовах суспільних змін.
4. Психологічні засади розвитку професіоналізму педагогічних працівників в умовах післядипломної педагогічної освіти.

Важливим елементом процесу розбудови освітнього середовища системи післядипломного навчання є наукова та організаційна діяльність тимчасових творчих колективів і робочих груп з тем:

1. Вивчення проблем і потреб закладів ППО у навчально-методичному і науково-методичному забезпеченні діяльності.
2. Здійснення моніторингу якості післядипломної освіти в Україні.
3. Розроблення стратегії формування готовності вчителя початкових класів в умовах переходу до 12-річної школи.
4. Розроблення і впровадження у практику стандартів підвищення кваліфікації педагогічних і керівних кадрів освіти (відповідно до категорії педагогічних працівників та керівників освіти).
5. Створення Банку науково-методичного і навчально-методичного забезпечення діяльності закладів ППО.
6. Підготовка нормативно-правових документів у галузі освіти.
7. Створення єдиної електронно-інформаційної мережі закладів ППО.

Різні форми наукової комунікації дослідників і практиків-освітян щодо ознайомлення із вітчизняними та зарубіжними теоретичними напрацюваннями, практичним досвідом упровадження й подальшого розвитку відкритої післядипломної педагогічної освіти, здійснення наукових досліджень, спрямованих на модернізацію освітньої діяльності закладів освіти сприяють систематизації й поширенню сучасних галузевих та міждисциплінарних знань, оволодінню новітніми досягненнями наукової методології.

Чільне місце серед векторів співпраці УМО й КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» посідає *науково-методична діяльність*. Академія є

організатором та активним учасником міжнародних і всеукраїнських наукових заходів, що сприяє інтеграції науки й освіти, підвищенню якості післядипломної педагогічної освіти.

Зокрема, з метою забезпечення діяльності інститутів (академій) післядипломної педагогічної освіти в єдиному науково-методичному просторі, підвищення рівня післядипломної педагогічної освіти в Україні та професійної діяльності науково-педагогічних і педагогічних працівників щороку проводиться всеукраїнський конкурс на кращу науково-методичну розробку в системі післядипломної педагогічної освіти. КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» є організатором і координатором активної взаємодії науковців і педагогічних працівників Херсонщини в зазначеному конкурсі.

З метою виявлення, популяризації інноваційних педагогічних технологій та всебічного впровадження їх у педагогічну практику, пропаганди новаторського досвіду для підвищення фахового рівня керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти України Університет започаткував Всеукраїнську школу новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників, яка є формою підвищення фахового рівня відповідних категорій працівників. Організацію діяльності Школи забезпечує Науково-методичний центр координації закладів післядипломної педагогічної освіти, регіональних та міжнародних зв'язків Університету.

Робота Школи здійснюється за такими напрямками:

- визначення актуальних потреб щодо науково-методичного забезпечення інноваційної діяльності закладів зазначених типів;
- організація підвищення професійного рівня слухачів Школи на науково-методичних засадах завдяки залученню до роботи у Школі науково-педагогічних і педагогічних працівників НАПН України, Університету;
- створення «інтелектуального клімату» для творчої співпраці науковців та практиків.

До праці в Школі залучаються науково-педагогічні працівники та педагогічні працівники академії. Зокрема з метою популяризації творчих здобутків колективу КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» постійно бере участь у виставках, ярмарках педагогічних інновацій у системі післядипломної педагогічної освіти.

З метою підтримки творчої діяльності керівних та педагогічних кадрів інститутів (академій) післядипломної педагогічної освіти та районних (міських) ме-

тодичних кабінетів (центрів), які працюють на посадах методистів, УМО започаткував Всеукраїнський методичний турнір «Моє покликання – методист», що проводиться за напрямками:

- активізація творчої діяльності керівників та методистів закладів післядипломної педагогічної освіти, районних (міських) методичних кабінетів (центрів), популяризація, пропаганда та поширення перспективного педагогічного досвіду в системі післядипломної педагогічної освіти;
- презентація навчальних, науково-методичних, навчально-методичних розробок методичних працівників закладів ППО, Р(М)МК(Ц) щодо впровадження інноваційних педагогічних технологій у системі післядипломної педагогічної освіти та поширення їхніх здобутків у науково-методичній діяльності закладів ППО, Р(М)МК(Ц);
- популяризація серед громадськості здобутків, освітніх надбань, підвищення інтересу до проблем безперервної освіти;
- стимулювання творчого пошуку педагогічних працівників щодо удосконалення системи післядипломної педагогічної освіти;
- створення Всеукраїнського інформаційно-аналітичного банку даних педагогічного досвіду керівників та методистів системи післядипломної педагогічної освіти України.

Продуктивною формою співпраці є участь працівників ППО, зокрема й академії, у науково-методичній раді УМО, де розглядаються перспективи розвитку закладів ППО в контексті державної освітньої політики, вивчається кращий регіональний досвід, що дає можливість поширювати його в регіонах.

У межах реалізації рекомендацій Всеукраїнського круглого столу з теми «Проектування процесу навчання педагогічних працівників з андрагогічних позицій регіональної школи новаторства» науково-педагогічні працівники академії долучилися до розроблення проекту Положення про Всеукраїнський банк даних «Інноваційні форми науково-методичної роботи з керівними, науково-педагогічними і педагогічними працівниками».

Важливим кроком до запровадження методів сучасного проектного менеджменту в напрямі розвитку школи є участь науково-педагогічних працівників академії спільно з УМО в українсько-австрійському проекті «Формування компетенцій з проектного менеджменту для інновативного розвитку шкіл для керівників шкіл України».

Постійне навчання та підвищення кваліфікації педагогічних працівників є запорукою ефективної освіти

ти. З огляду на це, серед низки завдань післядипломної педагогічної освіти важливим є **освітній вектор** діяльності академії.

Щороку в УМО підвищують кваліфікацію працівників освітньої галузі Херсонщини, зокрема, керівники відділів освіти, навчальних закладів, методисти районних (міських) методичних кабінетів (центрів), керівники методичних об'єднань із дошкільної, початкової освіти та інклюзивної освіти, науково-педагогічні працівники. Слухачі відзначають високий рівень змістового наповнення модулів програми підвищення кваліфікації. Їхньому професійно-особистісному зростанню сприяють тематичні зустрічі та дискусії, тренінги й практичні заняття з актуальної тематики, виїзні практичні заняття на базах опорних навчальних закладів Київщини, участь у тематичних конференціях.

Професійному розвитку освітян Херсонщини та науково-педагогічних працівників академії сприяють науково-освітні зустрічі з працівниками УМО. Зокрема, протягом минулого року для педагогів нашої області працівники УМО провели низку майстер-класів та інших заходів з питань:

- «Культура соціальних комунікацій в освіті» (Я. Катюк);
- «Маркетингове управління в освіті» (З. Рябова);
- «Екофасилітативний підхід у навчанні» (С. Шевченко);
- «Иновационные подходы к разрешению конфликтов в школе: медиация» (А. Гусев);
- «Розвиток мотивації педагогічних працівників» (Н. Пінчук);
- «Проектування особистісного розвитку учнів в системі навчально-виховного процесу» (В. Киричук);
- Круглий стіл з актуальних питань післядипломної педагогічної освіти «Основні стратегічні напрями модернізації системи післядипломної педагогічної освіти в умовах децентралізації».

Велика увага приділяється розвитку наукового кадрового потенціалу закладів післядипломної освіти. Зокрема КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» долучилася до ініціативи УМО щодо проведення Школи молодого науковця «Від перших вершин – до наукових висот», де провідні фахівці висвітлюють питання організації та проведення наукових досліджень.

Дієвою, ефективною є **організація й координація** освітньої та науково-методичної діяльності установ-партнерів, що передбачає проведення спільних масових наукових заходів: конференцій, семінарів, тренінгів, літніх шкіл.

Прогресивність досвіду спільної діяльності закладів у межах консорціуму підтверджує активна участь учасників Консорціуму в роботі конференцій, присвячених проблемам післядипломної освіти, проведених академією спільно з УМО:

- Всеукраїнської конференції «Проблеми розвитку післядипломної педагогічної освіти у сучасному суспільстві»;
- Міжнародної науково-практичної конференції «Управління післядипломною освітою: реалії, тенденції, перспективи» тощо.

У межах роботи Українського відкритого університету післядипломної освіти щороку реалізується план спільних наукових і методичних заходів з обміну науково-методичними розробками, навчальною літературою, міжкафедральних зустрічей тощо.

Отже, УМО є флагманом післядипломної педагогічної освіти в Україні. Заклад здійснює комплексну освітню підготовку управлінців – професіоналів у галузі освіти; фахове зростання керівних і педагогічних кадрів різного рівня; проводить ґрунтовну науково-дослідну та науково-методичну діяльність з визначення та реалізації державної політики у сфері післядипломної педагогічної освіти та освіти дорослих, проблем професійного розвитку фахівців системи освіти та інших категорій; сприяє впровадженню в освітню діяльність ідей андрагогіки, акмеології, педагогічної інноватики; виконує функції Всеукраїнського навчального і науково-методичного центру післядипломної педагогічної освіти [3]. Отже, консолідаційна та організаційна функція УМО сприяє продуктивній співпраці регіональних закладів ППО щодо вирішення поставлених завдань реформування сучасної системи післядипломної педагогічної освіти України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зубко А. М. Теоретико-методичні засади підвищення кваліфікації педагогів у системі післядипломної освіти : монографія / А. М. Зубко. – Херсон : РПО, 2010. – 167 с.
2. ВГО «Консорціум закладів післядипломної освіти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://umo.edu.ua/vseukrajinsjka-ghromadsjka-orghanizacija-konsorcium-zakladiv-pisljadiplomnoj-osviti>. – Дата звернення: 10.10.208. – Назва з екрана.
3. Місія Університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://umo.edu.ua/university/mission>. – Дата звернення: 10.10.208. – Назва з екрана.
4. Олійник В. В. Відкритий університет як модель інноваційного закладу післядипломної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://umo.edu.ua/university/mission>. – Дата звернення: 10.10.208. – Назва з екрана.

ронний ресурс] / В. В. Олійник // Науково-методичні основи професійного розвитку керівних і педагогічних кадрів в умовах випереджувальної післядипломної освіти : зб. наук. пр. за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. (30–31 берез. 2017 р.). – Рівне : РОІППО, 2017. – С. 10–13. – Режим доступу : <http://toippro.org.ua/>

activities/research/conferenc.php/847/. – Дата звернення: 10.10.2018. – Назва з екрана.

5. Український відкритий університет післядипломної освіти (УВУПО) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://umo.edu.ua/ukrajinsjkij-vidkritij-universitet-pisljadiplomnoji-osviti>. – Дата звернення: 10.10.2018. – Назва з екрана.

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА: ДОСВІД, СПІВПРАЦЯ, ПРІОРИТЕТИ НА ШЛЯХУ ДО НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

А. Черній

Нова українська школа змінює всю систему освіти і самого вчителя. Як зазначає міністр освіти Лілія Гриневич, сучасний учитель – це агент змін, провайдер освітньої реформи, лідер громади.

Ці зміни впливають і на систему післядипломної освіти, спричиняючи нове змістове і технологічне навантаження на професійний розвиток фахівців у освітній галузі. В основу професійного розвитку вчителя покладено усвідомлення всіх перетворень в освіті як природної потреби постійно підвищувати свою кваліфікацію, формувати та розвивати професійний світогляд і педагогічну свідомість.

За таких умов досвід закладів післядипломної освіти в усі часи був цінним для професійного зростання, сприяння динамічному розвитку особистості вчителя, та провідним чинником, що стабілізує, між новими уявленнями про монополізацію послуг обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти та традиційними ідеалами педагога попередніх періодів.

Загалом, освіта набуває якісних перетворень, адаптуючись до нових умов. Ґрунтовної переорієнтації зазнають заклади післядипломної педагогічної освіти та методичні служби, покликані подолати ряд стереотипів у системі підвищення кваліфікації педагога перед викликом освітніх послуг щодо підвищення кваліфікації новостворених професійних освітніх об'єднань і громадських організацій.

Проте сьогодні не тільки загострюється проблема невідповідності чинної системи освіти новим потребам, а й порушуються традиції і зв'язки. Тому варто зберегти співпрацю між закладами освіти та побудувати нові взаємини з громадами в регіонах, не втрапивши потенціалу закладів післядипломної педагогічної освіти.

Колектив Рівненського ОІППО вдячний Університетові менеджменту освіти, Центральному інсти-

туту післядипломної педагогічної освіти за плідну співпрацю та спільний внесок у професійний розвиток педагогічних і керівних кадрів України загалом та Рівненської області зокрема, а також за підготовку до сприйняття і творення змін. Зокрема, цінуємо розвиток та поширення новаторського руху з післядипломної освіти, залучення науково-педагогічних та педагогічних працівників інституту до дослідження проблем новатики післядипломної освіти й ефективного менеджменту, підготовки викладачів вищої школи, формування конкурентоспроможності педпрацівників тощо.

Упродовж останнього часу нам вдалося зміцнити імідж єдиного комунального вищого закладу освіти з підвищення кваліфікації вчителів у регіоні та базового закладу з післядипломної освіти в Україні. Ми розвинули послуги з перепідготовки менеджерів та адміністраторів освіти, корекційних педагогів, укріпили статутні положення проходженням процедури ліцензування й акредитації двох спеціальностей, стали дорадниками формування і розвитку освітньої політики в громадах і моделювання освітніх округів.

У таких умовах для освіти і науки важливо відійти від застарілих теорій і педагогічного досвіду. Як зазначається у численних коментарях до освітньої реформи, учитель Нової української школи (НУШ) повинен розвивати дитину і створювати атмосферу, в якій цікаво, в якій дитина хоче навчатися. Зазначається також, що потрібно відірвати вчителя від дошки, а дітей – від підручника, дати їм можливість творити і самостійно вчитися, працювати в групах, розвивати пізнавальний інтерес та заохочувати до навчання, тобто від усього застарілого в учителя має залишитися роль лідера, але такого, який не нав'язує, а організовує і координує весь освітній процес, перевага в якому надається різнобічному розвитку, формуванню особистості, інноватора та патріота.